

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Την Τρίτη 4 Απριλίου 2023, το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (ΙΔΟΣ), που έχει ιδρύσει ο Σύνδεσμος ΑΕ και Επιχειρηματικότητας, με αφορμή την παρουσίαση της Έκθεσης της κας Αγγελικής Βακιρτζή «Εμπορική διασύνδεση Ελλάδας –Βόρειας Μακεδονίας: Η Συμφωνία των Πρεσπών σε συνάρτηση με τις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες», διοργάνωσε υβριδική εκδήλωση με θέμα τη Συμφωνία των Πρεσπών στις εμπορικές συναλλαγές, όπου παρουσιάστηκαν τα πορίσματα της Έκθεσης, εξετάστηκαν οι δυσκολίες της εφαρμογής της Συμφωνίας των Πρεσπών και αναλύθηκαν οι οικονομικές και πολιτικές συνέπειες για την Ελλάδα και τις ελληνικές επιχειρήσεις από τις δυσχέρειες εφαρμογής της Συμφωνίας στις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες. Στη συζήτηση έλαβαν μέρος οι: Ιωάννης Αρμακόλιας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και κύριος Ερευνητής (ΕΛΙΑΜΕΠ), Αγγελική Βακιρτζή, Ερευνήτρια, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (ΙΔΟΣ), Άρης Βλάχος, Πρόεδρος, Ελληνικών Επιχειρήσεων στη Βόρεια Μακεδονία (ΤΒC), Μαριλένα Κοππά, Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Στάθης Κουτσοχήνας, Διδάκτωρ Νομικής ΑΠΘ, πρώην Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, Πέτρος Λιάκουρας, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς και Θεόφιλος Μαργέλλος, τέως Πρόεδρος των Τμημάτων Προσφυγών του Γραφείου Διανοητικής (ΕUIPO). Τη συζήτηση συντόνισε ο Χαράλαμπος Τσαρδανίδης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Διευθυντής, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (ΙΔΟΣ).

Η κυρία **Βακιρτζή** αναφέρθηκε στις δυσκολίες εξεύρεσης λύσης του προβλήματος των σημάτων και υποστήριξε ότι εξαιτίας των υγειονομικών δεδομένων που επικράτησαν με την πανδημία του κορονοϊού, αλλά και ενός γενικότερου κλίματος δυσπιστίας και αποστροφής προς τη Συμφωνία που υπεγράφη μεταξύ των δύο χωρών, παραγωγικοί και κυβερνητικοί αξιωματούχοι σε Ελλάδα και Βόρεια Μακεδονία βρήκαν ισχυρή αφορμή να μετατοπίσουν την ευθύνη που τους αναλογούσε. Το αποτέλεσμα ήταν μέχρι σήμερα η συνεργασία στο ζήτημα αυτό της Ελλάδας και της Βόρειας Μακεδονίας να μην έχει αποφέρει τα θετικά αποτελέσματα που αναμένονταν. Ωστόσο, όποια

περαιτέρω καθυστέρηση αντιμετώπισης του καίριου ζητήματος των εμπορικών σημάτων και προϊόντων, μόνο επιζήμια θα αποβεί. Η κα Βακιρτζή, συνοψίζοντας τα πορίσματα της Έκθεσης, πρότεινε να υπάρξει συνεργασία των επιχειρηματικών φορέων για διεθνοποίηση του κατοχυρωμένου από τον ΣΕΒΕ στο πλαίσιο της ΕΕ του συλλογικού σήματος «M MACEDONIA THE GREAT». Παράλληλα, η ελληνική κυβέρνηση σε συνεννόηση με την κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας θα πρέπει να διευθετήσει τα ζητήματα που έχουν προκύψει με τα εμπορικά σήματα, να δείξει το απαραίτητο πολιτικό θάρρος και την πολιτική ωριμότητα που απαιτείται και να ενθαρρύνει τους ελληνικούς φορείς να ολοκληρώσουν τη διαπραγμάτευση με τους αντίστοιχους φορείς της Βόρειας Μακεδονίας, ώστε να δοθεί μια συνολική λύση στα ζητήματα των εμπορικών ονομασιών, των εμπορικών σημάτων και των επωνυμιών.

Ο κύριος **Μαργέλλος** αναφέρθηκε διεξοδικά στα είδη των εμπορικών σημάτων, δίνοντας έμφαση στα προϊόντα εκείνα που κατέστη δύσκολο να αλλάξουν την ονομασία τους, κάτι το οποίο προβλεπόταν εξάλλου στις διατάξεις της Συμφωνίας των Πρεσπών. Χαρακτηριστικά προϊόντα που χρειαζόταν να αποχωριστούν από την ονομασία τους τον όρο «μακεδονικός» ήταν ο μακεδονικός χαλβάς, τα κρασιά της Βόρειας Μακεδονίας και ορισμένα προϊόντα της Ισπανίας, τα οποία έφεραν την ονομασία “somos macedonias”. Επίσης, ο κ. Μαργέλος τόνισε ότι πρέπει να γίνει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη χρήση του σήματος «M MACEDONIA THE GREAT» εντός πενταετίας, διαφορετικά υπάρχει ο κίνδυνος έκπτωσης του σήματος, κατόπιν αιτήσεως κάποιου ενδιαφερομένου. Επιπλέον, ο κ. Μαργέλος πρόσθεσε τη σημασία της ενδεχομένης ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θα έφερνε μια επέκταση των ευρωπαϊκών αυτών σημάτων, άλλωστε η προσχώρηση αυτή θα σήμαινε και μια νέα ροή συζητήσεων και διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Στη συνέχεια τον λόγο έλαβε ο κύριος **Κουτσοχήνας**, επισημαίνοντας την σημασία των επιτροπών που δημιουργήθηκαν κατά τις διατάξεις της Συμφωνίας των Πρεσπών για την υποβοήθεια του απευθείας διαλόγου των επιχειρηματικών φορέων των δύο χωρών. Η επιτροπή αφορούσε στα σήματα, βασική στόχευση είχε τη δημιουργία του κατάλληλου δικονομικού πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων, καθώς και την επίλυση των ζητημάτων των εκάστοτε επιχειρήσεων. Ωστόσο, κατά την εισήγησή του ο κύριος Κουτσοχήνας τόνισε το γεγονός της μη διεξαγωγής άμεσου διαλόγου μεταξύ των επιχειρήσεων και της επιτροπής, διότι τα επιμελητήρια της Βορείου Μακεδονίας δεν είχαν προβεί σε ενέργειες για να αλλάξουν την επωνυμία τους, εντός της τριετίας, από την επικύρωση της Συμφωνίας, όπως ήταν υποχρεωμένα να κάνουν. Τελικά, αργότερα το επιμελητήριο της Βορείου Μακεδονίας μετονομάστηκε σε Economic Chamber of North Macedonia. Ο κύριος Κουτσοχήνας στη συνέχεια περιέγραψε τις δυσκολίες που προέκυψαν για την κατοχύρωση από τον ΣΕΒΕ του σήματος «M MACEDONIA THE GREAT», με την υιοθέτηση και κανονισμού χρήσης, όπου όλα τα μέλη του μπορούν να κάνουν χρήση του συλλογικού αυτού σήματος.

Ο κύριος **Λιάκουρας** ξεκίνησε την παρέμβασή του με την επισήμανση δύο στοιχείων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, όταν γίνεται αναφορά στα πρώτα δύο άρθρα της συνθήκης των Πρεσπών. Το πρώτο σημείο αφορά την

χρήση του όρου *nationality* που δεν πρέπει να συγχέεται με τον όρο *εθνικότητα*. Το δεύτερο αφορά την έννοια της γλώσσας, επισημαίνοντας ότι δεν παρέδωσε η Ελλάδα τη γλώσσα στη Βόρεια Μακεδονία, αλλά αυτή ήδη προϋπήρχε. Εν συνεχεία, αναφέρθηκε στο γεγονός ότι για τη διευθέτηση των εμπορικών σημάτων απόμεινε λίγος χρόνος κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της Συμφωνίας των Πρεσπών. Ο κ. Λιάκουρας εκτίμησε ότι η παρέλευση των τριών ετών για να βρεθεί λύση στο ζήτημα ήταν ένας ενδεικτικός περιορισμός και ότι μπορεί η αδράνεια που παρατηρείται σήμερα να ανατραπεί, εάν υπάρξει συμφωνία μεταξύ των δύο Υπουργών Εξωτερικών των δύο χωρών να προτρέψουν τους επιχειρηματικούς φορείς για την επανεκκίνηση των διαπραγματεύσεων.

Ο κύριος **Βλάχος** επισήμανε από την αρχή το γεγονός ότι το ζήτημα ξεκίνησε ως πολιτικό μεταξύ των δύο χωρών και εξελίχθηκε σε νομικό. Τόνισε ότι παρά τις μεγάλες επενδύσεις της χώρας μας στην Βόρεια Μακεδονία, εξακολουθούν να υφίστανται προβλήματα, όσο μερικά Επιμελητήρια της Βορείου Μακεδονίας δεν προβαίνουν στην αλλαγή της ονομασίας τους. Αναφέρθηκε στην κρισιμότητα της διεξαγωγής διαλόγου μεταξύ των επιχειρηματικών φορέων των δύο κρατών, στην βάση, ωστόσο, μιας συγκεκριμένης ημερήσιας διάταξης, ώστε να παραχθούν απτά αποτελέσματα σύμφωνα με το συμφέρον και των δύο πλευρών. Τέλος, υπογράμμισε το γεγονός ότι και από την άλλη πλευρά - της Βόρειας Μακεδονίας - υπάρχουν άνθρωποι που επιθυμούν να συνομιλήσουν για την επίλυση των προβλημάτων που αφορούν τα σήματα.

Τον λόγο στη συνέχεια έλαβε η κυρία **Κοπιά**, η οποία εξέφρασε την δυσαρέσκειά της, τόσο αναφορικά με τη μη δράση της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας να ενεργοποιήσει τις δύο προβλεπόμενες επιτροπές (για τα σήματα και για τα σχολικά βιβλία) για εσωτερικούς λόγους, όσο και με την μη επικύρωση των τριών μνημονίων που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ των δύο κυβερνήσεων το 2019. Υπογράμμισε δε ότι η προώθηση της εφαρμογής της Συμφωνίας των Πρεσπών επιβάλλεται από την υπάρχουσα κατάσταση που βιώνουν σήμερα τα Βαλκάνια. Η σταθερότητα στα Βαλκάνια χαρακτηρίζεται και λόγω του πολέμου της Ρωσίας στην Ουκρανία ως εξαιρετικά εύθραυστη. Υποστήριξε ότι η Ρωσία μπορεί να εκμεταλλευθεί την αστάθεια, ώστε να δημιουργήσει έναν αντιπερισπασμό. Η επιρροή που η Ρωσία επεδίωκε και επιδιώκει να έχει στη Βόρεια Μακεδονία έγινε εμφανής κυρίως, όταν η Μόσχα άσκησε πιέσεις στις διαδικασίες ένταξης της στο NATO. Επιπλέον, η Ρωσία μέσω ενεργειών της στο εσωτερικό της Βορείου Μακεδονίας, προσπάθησε να αποτρέψει την υπογραφή της συμφωνίας των Πρεσπών. Επιπρόσθετα, η Βόρεια Μακεδονία έχει τεράστια προβλήματα στην έναρξη διαπραγματεύσεων ένταξης στην ΕΕ, εξαιτίας της στάσης της Βουλγαρίας, ενώ η χώρα δοκιμάζεται εσωτερικά εξ αιτίας της ανεχόμενης επιρροής του πολιτικής του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης VMRO. Τέλος, η κυρία Κοπιά έκλεισε την παρέμβασή της με την εκτίμηση ότι η Συμφωνία των Πρεσπών μπορεί να καταρρεύσει και αυτό θα είναι μια κακή εξέλιξη για τα συμφέροντα της χώρας, όσο εμείς «υπνοβατούμε απέναντι στην συνθήκη των Πρεσπών».

Ο κύριος **Αρμακόλας** επισήμανε το γεγονός ότι η συμφωνία των Πρεσπών κατάφερε να διαμορφώσει ένα συνεργατικό κλίμα μεταξύ των δύο κρατών σε

ένα πολύπλοκο και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Ο κύριος Αρμακόλας με τη σειρά του έδωσε έμφαση στην καθυστέρηση από την πλευρά της Ελλάδας για την αντιμετώπιση του ονοματολογικού ζητήματος με την Βόρεια Μακεδονία, κάτι που άφησε για μεγάλο χρονικό διάστημα την εν λόγω χώρα να μονοπωλεί την ονομασία των προϊόντων της. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα ανέφερε πως όταν προβαίνει κάποιος στην αναζήτηση στο google μακεδονικών προϊόντων, τα πρώτα που εμφανίζονται είναι αυτά της Βορείου Μακεδονίας. Ωστόσο, ένα θετικό βήμα στις σχέσεις των δύο χωρών είναι το γεγονός ότι μετά την υπογραφή και την επικύρωση της συμφωνίας των Πρεσπών, ακολούθησε η υπογραφή και άλλων συμφωνιών μεταξύ των δύο χωρών, τα οποία, όμως η ελληνική Βουλή δεν έχει ακόμα επικυρώσει. Συνεπώς, η εταιρική διασύνδεση των δύο χωρών δεν έχει προχωρήσει όσο θα έπρεπε, εάν εξαιρέσει κανείς το πεδίο της ενέργειας και η ελληνική πλευρά δεν εκμεταλλεύθηκε το γεγονός ότι στη γειτονική χώρα υπήρχαν κυβερνήσεις που παρά το μεγάλο πολιτικό κόστος επέβαλαν αλλαγές στην κοινωνία τους στο πλαίσιο της Συμφωνίας των Πρεσπών.